

Briselē, 2025. gada 4. septembrī
(OR. en)

12461/25
ADD 1

Starpiestāžu lieta:
2025/0810 (NLE)

COLAC 138
POLCOM 222
SERVICES 54
FDI 49

PRIEKŠLIKUMS

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsēkretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2025. gada 3. septembris
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsēkretāre <i>Thérèse BLANCHET</i>
Temats:	PIELIKUMI dokumentam Priekšlikums – PADOMES LĒMUMS par to, lai Eiropas Savienības vārdā noslēgtu Stratēģiskas politiskās, ekonomiskās un sadarbības partnerības nolīgumu starp Eiropas Savienību un tās dalībvalstīm, no vienas puses, un Meksikas Savienotajām Valstīm, no otras puses

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2025) 810 annex.

Pielikumā: COM(2025) 810 annex

Briselē, 3.9.2025.
COM(2025) 810 final

ANNEX 1 – PART 1/4

PIELIKUMI

dokumentam

Priekšlikums – PADOMES LĒMUMS

par to, lai Eiropas Savienības vārdā noslēgtu Stratēģiskas politiskās, ekonomiskās un sadarbības partnerības nolīgumu starp Eiropas Savienību un tās dalībvalstīm, no vienas puses, un Meksikas Savienotajām Valstīm, no otras puses

STRATĒĢISKAS POLITISKĀS, EKONOMISKĀS UN
SADARBĪBAS PARTNERĪBAS NOLĪGUMS
STARP EIROPAS SAVIENĪBU
UN TĀS DALĪBVALSTĪM, NO VIENAS PUSES,
UN MEKSIKAS SAVIENOTAJĀM VALSTĪM, NO OTRAS PUSES

PREAMBULA

BEĻĢIJAS KARALISTE,

BULGĀRIJAS REPUBLIKA,

ČEHIJAS REPUBLIKA,

DĀNIJAS KARALISTE,

VĀCIJAS FEDERATĪVĀ REPUBLIKA,

IGAUNIJAS REPUBLIKA,

ĪRIJA,

GRIEĶIJAS REPUBLIKA,

SPĀNIJAS KARALISTE,

FRANCIJAS REPUBLIKA,

HORVĀTIJAS REPUBLIKA,

ITĀLIJAS REPUBLIKA,

KIPRAS REPUBLIKA,

LATVIJAS REPUBLIKA,

LIETUVAS REPUBLIKA,

LUKSEMBURGAS LIELHERCOGISTE,

UNGĀRIJA,

MALTAS REPUBLIKA,

NĪDERLANDES KARALISTE,

AUSTRIJAS REPUBLIKA,

POLIJAS REPUBLIKA,

PORTUGĀLES REPUBLIKA,

RUMĀNIJA,

SLOVĒNIJAS REPUBLIKA,

SLOVĀKIJAS REPUBLIKA,

SOMIJAS REPUBLIKA,

ZVIEDRIJAS KARALISTE,

Līguma par Eiropas Savienību un Līguma par Eiropas Savienības darbību līgumslēdzējas puses, turpmāk “dalībvalstis”,

EIROPAS SAVIENĪBA, turpmāk – “Savienība” jeb “ES”,

no vienas puses, un

Meksikas Savienotās Valstis, turpmāk “Meksika”,

no otras puses,

turpmāk kopā “Puses”,

ŅEMOT VĒRĀ ciešās kultūras, politiskās un ekonomiskās saites, kas tās vieno;

ATKĀRTOTI APSTIPRINOT savu apņemšanos, kas ir pamats to partnerībai un sadarbībai, ievērot demokrātijas principus, tiesiskumu, cilvēktiesības un pamatbrīvības, kā arī cīnīties pret masu iznīcināšanas ieroču izplatīšanu;

PATUROT PRĀTĀ nozīmīgo ieguldījumu to saišu stiprināšanā, kas panāktas ar 1997. gada 8. decembrī Briselē parakstīto Ekonomikas partnerattiecību, politikas koordinācijas un sadarbības nolīgumu starp Eiropas Kopienu un tās dalībvalstīm, no vienas puses, un Meksikas Savienotajām Valstīm, no otras puses;

ŅEMOT VĒRĀ 2013. gada 27. janvāra Santjago deklarācijā pausto kopīgo apņemšanos modernizēt un aizstāt spēkā esošo Ekonomikas partnerattiecību, politikas koordinācijas un sadarbības nolīgumu nolūkā atspoguļot jauno politisko un ekonomisko realitāti un progresu, kas gūts to stratēģiskajā partnerībā;

ŅEMOT VĒRĀ, ka Pagaidu nolīgums par tirdzniecību starp Eiropas Savienību un Meksikas Savienotajām Valstīm (turpmāk “ES un Meksikas Pagaidu nolīgums par tirdzniecību”), ar ko izveido brīvās tirdzniecības zonu starp ES un Meksiku, tika parakstīts [X];

UZSVEROT Pušu attiecību visaptverošo raksturu un to, cik svarīgi ir nodrošināt saskaņotu satvaru to turpmākai veicināšanai;

APSTIPRINOT savu stratēģisko partneru statusu un apņemšanos vēl vairāk uzlabot un padziļināt partnerību un starptautisko sadarbību un dialogu nolūkā veicināt to kopīgās intereses un vērtības;

APSTIPRINOT savu apņemšanos stiprināt sadarbību divpusējos, reģionālos, starpreģionālos un starptautiskos kopīgos problēmjaudājumos;

APLIECINOT to, cik svarīga ir stipra un efektīva, starptautiskajā tiesībās balstīta daudzpusēja sistēma miera saglabāšanā, konfliktu novēršanā un starptautiskās drošības stiprināšanā un kopīgu problēmu risināšanā;

ATKĀRTOTI APSTIPRINOT savu apņemšanos paplašināt un dažādēt Pušu tirdzniecības attiecības saskaņā ar Marrākešas Līgumu par Pasaules Tirdzniecības organizācijas izveidošanu (turpmāk "PTO līgums") un minētā līguma III daļā izklāstītajiem konkrētajiem mērķiem un noteikumiem;

PĀRLIECĪBĀ, ka šis nolīgums radīs labvēlīgu vidi ilgtspējīgu ekonomisko attiecību izaugsmei starp Pusēm, jo īpaši attiecībā uz tirdzniecību un ieguldījumiem, kas ir būtiski ekonomiskās un sociālās attīstības, kā arī tehnoloģiskās inovācijas un modernizācijas īstenošanai;

ATZĪSTOT, ka šā nolīguma noteikumi aizsargā ieguldījumus un ieguldītājus un ka minēto noteikumu nolūks ir veicināt savstarpēji izdevīgu uzņēmējdarbību, nemazinot Pušu tiesības attiecībā uz reglamentēšanu savās teritorijās sabiedrības interesēs;

PAUŽOT GANDARĪJUMU par Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālās asamblejas 2015. gada 25. septembrī pieņemto Rezolūciju 70/1, kurā ietverts noslēguma dokuments “Pārveidosim mūsu pasauli: ilgtspējīgas attīstības programma 2030. gadam” (turpmāk “programma 2030. gadam”), Parīzes nolīgumu, kas pieņemts Parīzē 2015. gada 12. decembrī (turpmāk “Parīzes nolīgums”) Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām ietvaros, kā arī Sendai ietvarprogrammu katastrofu riska mazināšanai 2015.–2030. gadam, kura pieņemta ANO Trešajā pasaules konferencē Sendai 2015. gada 18. martā, un trešās Starptautiskās konferences par attīstības finansēšanu Adisabebas rīcības programmu, kura pieņemta Adisabebā 2015. gada 13.–16. jūlijā, Pasaules humānās palīdzības samita saistības, kas pieņemtas Pasaules humānās palīdzības samitā Stambulā 2016. gada 23.–24. maijā, un Jauno pilsētattīstības programmu, kura pieņemta ANO konferencē par mājokļiem un ilgtspējīgu pilsētattīstību (*Habitat III*) Kito 2016. gada 20. oktobrī (turpmāk “Jaunā pilsētattīstības programma”), un aicinot tās ātri īstenot;

ATKĀRTOTI APSTIPRINOT savu apņemšanos pārvarēt globālas problēmas, veicinot ilgtspējīgu attīstību tās ekonomiskajā, sociālajā un vides dimensijā, sekmējot ilgtspējīgas attīstības mērķu (turpmāk “IAM”) un programmas 2030. gadam mērķu sasniegšanu;

APSTIPRINOT savu apņemšanos stiprināt sadarbību tiesiskuma, cilvēktiesību, brīvības un drošības jomā;

ATZĪSTOT savstarpējās priekšrocības, ko sniedz ciešāka sadarbība izglītības, kultūras, pētniecības un inovācijas jomā un citās kopīgu interešu jomās;

ATKĀRTOTI APSTIPRINOT savu apņemšanos veicināt starptautisko tirdzniecību tā, lai sekmētu ilgtspējīgu attīstību tās ekonomiskajā, sociālajā un vides dimensijā, izmantojot partnerības, kurās iesaistītas visas attiecīgās ieinteresētās personas, tostarp pilsoniskā sabiedrība un privātais sektors, un īstenot šo nolīgumu atbilstīgi to attiecīgajiem tiesību aktiem un starptautiskajām saistībām darba un vides jomā;

ATZĪSTOT to, cik svarīgi ir stiprināt Pušu ekonomiskās, tirdzniecības un ieguldījumu attiecības un veicināt tirdzniecības un ieguldījumu liberalizāciju starp Pusēm, lai panāktu ekonomikas izaugsmi, radītu jaunas iespējas katras Puses darba ņēmējiem un uzņēmējdarbības aprindām, jo īpaši mazajiem un vidējiem uzņēmumiem;

ATZĪSTOT, ka šis nolīgums palīdz uzlabot patērētāju labklājību un nodrošināt augstu dzīves līmeni un patērētāju aizsardzību;

MUDINOT uzņēmumus, kas darbojas to teritorijā vai uz ko attiecas to jurisdikcija, ievērot starptautiski atzītas uzņēmumu sociālās atbildības pamatnostādnes un principus, tostarp ESAO Pamatnostādnes daudznacionāliem uzņēmumiem, un īstenot atbildīgas uzņēmējdarbības principu labāko praksi;

ATZĪSTOT to, ka šā nolīguma noteikumi saglabā Pušu tiesības reglamentēt to teritorijā saskaņā ar saviem iekšējiem tiesību aktiem un Pušu elastību tādu leģitīmu politikas mērķu sasniegšanā kā sabiedrības veselība, drošība, vide, sabiedrības morāle un kultūras daudzveidības veicināšana un aizsardzība;

ATZĪSTOT to, cik svarīga ir pārredzamība, laba pārvaldība un tiesiskums starptautiskās tirdzniecības un ieguldījumu jomā un ka no tās ieguvējas ir visas ieinteresētās personas;

APŅEMOTIES veicināt harmonisku starptautiskās tirdzniecības un ieguldījumu attīstību un paplašināšanu, ar šo nolīgumu novēršot tiem šķēršļus, un izvairīties radīt tādus jaunus šķēršļus tirdzniecībai vai ieguldījumiem Pušu starpā, kuri varētu mazināt ieguvumus no šā nolīguma;

ATZĪMĒJOT, ka gadījumā, ja Puses šā nolīguma satvarā nolemj noslēgt konkrētus nolīgumus attiecībā uz brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kurus Savienība var noslēgt, ievērojot Līguma par Eiropas Savienības darbību ("LES") Trešās daļas V sadaļu, šādu turpmāku konkrētu nolīgumu noteikumi nebūtu saistoši Īrijai, ja vien Savienība vienlaikus ar Īriju saistībā ar to attiecīgajām līdzšinējām divpusējām attiecībām nepaziņo Meksikai, ka Īrijai šādi turpmāki konkrēti nolīgumi ir kļuvuši saistoši kā Savienības daļai saskaņā ar Protokolu Nr. 21 par Īrijas nostāju saistībā ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību ("LES") un LESD. Tāpat jebkādi turpmāki Savienības iekšējie pasākumi, kas nolīguma īstenošanai varētu tikt pieņemti atbilstīgi LESD Trešās daļas V sadaļai, nebūtu saistoši Īrijai, izņemot, ja tā ir paziņojusi savu vēlmi piedalīties šādos pasākumos vai tos pieņemt saskaņā ar Protokolu Nr. 21. Tāpat atzīmējot arī to, ka uz šādiem turpmākiem konkrētiem nolīgumiem vai turpmākiem Savienības iekšējiem pasākumiem attiektos Protokols Nr. 22 par Dānijas nostāju, kas pievienots LES un LESD,

IR VIENOJUŠĀS ŠĀDI.

I DAĻA¹

VISPĀRĪGIE NOTEIKUMI

1. PANTS

Nolīguma mērķi

Šā nolīguma mērķi ir šādi:

- a) izveidot spēcīgāku stratēģisko partnerību, stiprināt politisko dialogu un padziļināt un uzlabot sadarbību savstarpēju interešu jautājumos;
- b) sekmēt lielāku tirdzniecību un ieguldījumus starp Pusēm, paplašinot un dažādojot to ekonomiskās un tirdzniecības attiecības, kam būtu jāveicina lielāka un ilgtspējīgāka ekonomikas izaugsme un labāka dzīves kvalitāte.

¹ Ja kādā šīs daļas noteikumā ir atsauce uz citu šā nolīguma noteikumu, minētā atsauce attiecas uz citu šīs daļas noteikumu, ja vien nav skaidri norādīts citādi.

2. PANTS

Vispārīgi principi

1. Vispārējā cilvēktiesību deklarācijā un citos starptautiskos cilvēktiesību dokumentos, kuru dalībnieces ir Puses, noteiktā tiesiskuma principa, demokrātijas principu un cilvēka pamattiesību un pamatbrīvību ievērošana ir abu Pušu iekšpolitikas un starptautiskās politikas pamatā un ir nolīguma būtisks elements.
2. Puses apstiprina savu stingro atbalstu Apvienoto Nāciju Organizācijas (turpmāk “ANO”) Statūtu principiem.
3. Pusēm ir kopīgs viedoklis par to, ka masu iznīcināšanas ieroču un to nogādes līdzekļu izplatīšana gan valstīm, gan nevalstiskiem dalībniekiem ir galvenais drauds starptautiskajai stabilitātei un drošībai.
4. Puses atzīst, ka nekontrolēta parasto ieroču kustība apdraud starptautisko un reģionālo mieru, drošību un stabilitāti, un atzīst arī vajadzību sadarboties, lai nodrošinātu parasto ieroču atbildīgu nodošanu.
5. Puses atkārtoti apstiprina savu apņemšanos sekmēt ilgtspējīgu attīstību visās tās dimensijās, veicinot starptautiski saskaņotu ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanu un sadarbību, lai risinātu globālas vides problēmas.

6. Puses apstiprina savu apņemšanos sekmēt dzimumu līdztiesību un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu sievietēm un meitenēm.
7. Puses atkārtoti apstiprina savu apņemšanos apkarot jebkāda veida diskrimināciju, tostarp diskrimināciju dzimuma, rases vai etniskās izcelsmes, reliģijas vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai dzimumorientācijas dēļ.
8. Puses apstiprina savu apņemšanos īstenot šo nolīgumu, pamatojoties uz kopīgām vērtībām, tostarp dialoga, savstarpējas cieņas, vienlīdzīgas partnerības, multilaterālisma, sadarbības un starptautisko tiesību ievērošanas principiem.

II DAĻA²

POLITISKAIS DIALOGS UN SADARBĪBA

1. NODAĻA

POLITISKAIS DIALOGS, STARPTAUTISKAIS MIERS UN DROŠĪBA

1.1. PANTS

Politiskais dialogs

1. Puses stiprina savu politisko dialogu un sadarbību visos līmeņos, apmainoties un apspriežoties par divpusējiem, reģionāliem, starpreģionāliem, starptautiskiem un daudzpusējiem jautājumiem.
2. Politiskā dialoga mērķis ir:
 - a) veicināt divpusējo attiecību attīstību un stiprināt stratēģisko partnerību;
 - b) stiprināt sadarbību reģionālo, starpreģionālo un starptautisko problēmu un jautājumu risināšanā.

² Ja kādā šīs daļas noteikumā ir atsauce uz citu šā nolīguma noteikumu, minētā atsauce attiecas uz citu šīs daļas noteikumu, ja vien nav skaidri norādīts citādi.

3. Pušu politiskais dialogs pēc savstarpējas vienošanās var notikt šādos veidos:
- a) apspriešanās, sanāksmes un vizītes samitu līmenī;
 - b) apspriešanās, sanāksmes un vizītes ministru līmenī;
 - c) regulāras augstāko amatpersonu sanāksmes, tostarp augsta līmeņa politisko dialogu;
 - d) nozaru dialogi par kopīgu interešu jautājumiem;
 - e) delegāciju apmaiņas un cita veida sakari starp Meksikas Kongresu un Eiropas Parlamentu;
 - f) jebkurš cits veids, par kuru Puses vienojušās.

1.2. PANTS

Demokrātijas principi, cilvēktiesības un tiesiskums

1. Puses sadarbojas cilvēktiesību veicināšanā un aizsardzībā, tostarp attiecībā uz starptautisko cilvēktiesību instrumentu ratifikāciju un īstenošanu, un demokrātijas principu un tiesiskuma stiprināšanā, dzimumu līdztiesības veicināšanā un visu veidu diskriminācijas apkarošanā.

2. Šāda sadarbība var ietvert šādas darbības:
- a) sekmēt jēgpilnu, visaptverošu dialogu cilvēktiesību jomā;
 - b) atbalstīt rīcības plānu cilvēktiesību jomā izstrādi un īstenošanu;
 - c) sekmēt cilvēktiesības, tostarp ar izglītošanu un sadarbību;
 - d) stiprināt ar cilvēktiesībām saistītās valsts un reģionālās iestādes;
 - e) pastiprināt sadarbību ar ANO Cilvēktiesību līguma struktūrām un Cilvēktiesību padomes īpašajām procedūrām, lai īstenotu to ieteikumus;
 - f) uzlabot sadarbību ANO institūcijās, kas saistītas ar cilvēktiesībām, un attiecīgos reģionālos un daudzpusējos forumos;
 - g) stiprināt savas spējas piemērot demokrātijas principus un praksi;
 - h) stiprināt labu, neatkarīgu un pārredzamu pārvaldību vietējā, valsts, reģionālā un globālā līmenī, veicināt iestāžu pārskatatbildību un pārredzamību un atbalstīt iedzīvotāju līdzdalību un pilsoniskās sabiedrības iesaistīšanu;
 - i) attiecīgā gadījumā sadarboties un saskaņot darbības, tostarp trešās valstīs, lai stiprinātu demokrātijas principus, cilvēktiesības un tiesiskumu;

- j) veicināt starptautisko cilvēktiesību līgumu vispārēju piemērošanu un mudināt citas valstis īstenot savas saistības šajā jomā;
- k) strādāt pie tā, lai novērstu nesodāmību par cilvēktiesību pārkāpumiem.

1.3. PANTS

Dzimumu līdztiesība un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšana sievietēm,
miers, drošība un ilgtspējīga attīstība

1. Puses veicina dzimumu līdztiesību un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu sievietēm. Puses atzīst, ka dzimumu līdztiesība un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšana sievietēm un meitenēm ir priekšnoteikums, lai pilnībā sasniegtu ilgtspējīgu un iekļaujošu attīstību, demokrātiju un drošību. Puses izpēta turpmākas sadarbības shēmas un iespējamās sinerģijas starp attiecīgajām politikas jomām un iniciatīvām saskaņā ar starptautiskajiem standartiem un saistībām, piemēram, ANO Ģenerālās asamblejas 1979. gada 18. decembrī pieņemto Konvenciju par jebkuras sieviešu diskriminācijas izskaušanu (*CEDAW*), ANO Sieviešu diskriminācijas izskaušanas komitejas vispārējiem ieteikumiem, programmu 2030. gadam un ANO Drošības padomes Rezolūciju 1325 (2000) un turpmākajām ANO Drošības padomes rezolūcijām par sievietēm, mieru un drošību.

2. Šāda sadarbība var ietvert šādas darbības:
- a) veicināt efektīvu integrētu pieeju dzimumu līdztiesībai;
 - b) atbalstīt valsts rīcības plāna izstrādi un īstenošanu attiecībā uz ANO Drošības padomes Rezolūciju 1325 (2000);
 - c) veicināt sieviešu politisko līdzdalību un vadību, kā arī viņu piekļuvi kvalitatīvai izglītībai, pilnvērtīgu ekonomisko iespēju nodrošināšanu sievietēm un līderību un lielāku līdzdalību darba tirgū;
 - d) stiprināt valsts un reģionālās iestādes, izmantojot īpašus pasākumus, lai pievērstos tādiem jautājumiem un risinātu tos, kas saistīti ar vardarbību pret sievietēm un meitenēm, tostarp seksuālas un ar dzimumu saistītas vardarbības novēršanu un aizsardzību pret to, izmantojot izmeklēšanas un pārskatatbildības mehānismus, sniedzot atbalstu cietušajām personām un veicinot drošus apstākļus sievietēm un meitenēm;
 - e) aktīvi stiprināt sieviešu cilvēktiesību aizsardzību, tostarp pret jebkāda veida diskrimināciju un vardarbību pret viņām, un nodrošināt viņām tiesu iestāžu pieejamību;
 - f) uzlabot sadarbību ar attiecīgajām ANO struktūrām un citām starptautiskām organizācijām;
 - g) aktīvi veicināt dzimumaspekta analīzi un dzimumu perspektīvas sistemātisku integrāciju visos jautājumos, kas saistīti ar mieru un drošību, vienlaikus nodrošinot sieviešu līderību un jēgpilnu dalību miera procesos, mediācijas centienos, konfliktu risināšanā un miera veidošanā, kā arī civilās un militārās misijās un operācijās.

1.4. PANTS

Masu iznīcināšanas ieroču izplatīšanas apkarošana

1. Puses uzskata, ka masu iznīcināšanas ieroču un to nogādes līdzekļu izplatīšana gan valstīm, gan nevalstiskiem dalībniekiem ir viens no nopietnākajiem draudiem starptautiskajai stabilitātei un drošībai. Tādēļ Puses sadarbojas un sniedz savu ieguldījumu cīņā pret masu iznīcināšanas ieroču un to nogādes līdzekļu izplatīšanu, pilnībā ievērojot un valsts līmenī īstenojot esošās saistības, kuras tās uzņēmušās starptautiskos atbrūņošanās un ieroču neizplatīšanas līgumos un nolīgumos, kā arī citas starptautiskās saistības šajā jautājumā. Puses vienojas, ka šis noteikums ir būtisks šā nolīguma elements.
2. Puses sadarbojas un sniedz ieguldījumu cīņā pret masu iznīcināšanas ieroču un to nogādes līdzekļu izplatīšanu:
 - a) veicot pasākumus, lai attiecīgi parakstītu un ratificētu attiecīgos starptautiskos instrumentus vai pievienotos tiem un tos pilnībā īstenotu;
 - b) ieviešot un uzturot efektīvu valsts eksporta kontroles sistēmu, kontrolējot gan ar MII saistītu produktu eksportu, gan tranzītu, tostarp kontroli pār divējāda lietojuma tehnoloģiju galīgo izmantošanu saistībā ar MII, un nosakot efektīvas sankcijas par eksporta kontroles pārkāpumiem.
3. Puses veido regulāru politisku dialogu, ar ko minētos elementus papildina un konsolidē.

1.5. PANTS

Vieglie ieroči un kājnieku ieroči un citi parastie ieroči

1. Puses atzīst, ka kājnieku ieroču un vieglo ieroču (VIKI), kā arī to munīcijas, detaļu un sastāvdaļu nelikumīga ražošana, pārvadāšana un aprīte, kā arī šo ieroču un munīcijas nelikumīga uzkrāšana, slikta pārvaldība, neatbilstīgi nodrošināta uzglabāšana un nekontrolēta izplatīšana joprojām nopietni apdraud mieru un starptautisko drošību.
2. Puses ievēro un pilnā apjomā pilda savas attiecīgās saistības vērsties pret VIKI, tostarp to munīcijas, detaļu un sastāvdaļu, nelikumīgu tirdzniecību, atbilstoši spēkā esošajiem starptautiskajiem nolīgumiem un ANO Drošības padomes rezolūcijām, kā arī savas saistības saskaņā ar citiem starptautiskiem instrumentiem, kas piemērojami šajā jomā, piemēram, ANO Rīcības programmu par kājnieku ieroču un vieglo ieroču nelikumīgas tirdzniecības novēršanu, apkarošanu un izskaušanu visos aspektos.
3. Puses atzīst, ka iekšzemes kontroles sistēmas ir svarīgas, lai parasto ieroču nodošana noritētu saskaņā ar esošajiem starptautiskajiem standartiem. Puses atzīst, ka šādu kontroli ir svarīgi atbildīgi piemērot, lai veicinātu mieru, drošību un stabilitāti starptautiskā un reģionālā mērogā, kā arī lai mazinātu cilvēku ciešanas un novērstu parasto ieroču novirzīšanu.

4. Puses pilnībā īsteno 2013. gada 2. aprīlī Ņujorkā pieņemto Ieroču tirdzniecības līgumu (turpmāk "ITL") un sadarbojas viena ar otru ITL ietvaros, tostarp veicinot ITL vispārēju piemērošanu visām ANO dalībvalstīm un to pilnīgu īstenošanu visās līgumslēdzējās valstīs.
5. Puses sadarbojas un nodrošina savu centienu koordināciju, papildināmību un sinerģiju, lai regulētu starptautisko tirdzniecību ar parastajiem ieročiem vai uzlabotu šo regulējumu un lai novērstu, apkarotu un izskaustu parasto ieroču, tostarp to munīcijas, detaļu un sastāvdaļu nelikumīgu tirdzniecību.
6. Puses izveido regulāru politisko dialogu, lai papildinātu un konsolidētu šā panta jautājumus.

1.6. PANTS

Starptautiskā Krimināltiesa

1. Puses atzīst, ka vissmagākie noziegumi, kas skar starptautisko sabiedrību, nedrīkst palikt nesodīti, un tās cenšas nodrošināt, lai šos noziegumus efektīvi izmeklētu un sauktu pie atbildības par tiem, veicot pasākumus valsts līmenī un uzlabojot starptautisko sadarbību, tostarp ar Starptautisko Krimināltiesu (turpmāk "SKT").

2. Puses veicina Starptautiskās Krimināltiesas Romas statūtu (turpmāk “Romas statūti”) vispārēju ratifikāciju vai pievienošanos tiem un strādā pie tā, lai SKT dalībvalstis tos efektīvi īstenotu iekšzemē. Puses attiecīgi apmainās ar paraugpraksi par iekšzemes tiesību aktu pieņemšanu un veic pasākumus, lai aizsargātu Romas statūtu integritāti.

1.7. PANTS

Terorisma apkarošana

Puses atkārtoti apstiprina to, cik svarīga ir terorisma apkarošana, un saskaņā ar starptautiskām konvencijām, atbilstošajām ANO rezolūcijām un saviem attiecīgajiem normatīvajiem aktiem sadarbojas pēc savstarpējas vienošanās, lai novērstu un izskaustu terora aktus. Tās jo īpaši sadarbojas:

- a) pilnībā un efektīvi īstenojot ANO Drošības padomes Rezolūciju 1373 (2001) un citas attiecīgas ANO rezolūcijas un starptautiskus instrumentus;
- b) veicinot sadarbību starp ANO dalībvalstīm, lai efektīvi īstenotu ANO Vispārējo terorisma apkarošanas stratēģiju, ko ANO Ģenerālā asambleja pieņēmusi 2006. gada 8. septembrī;

- c) saskaņā ar starptautiskajiem un iekšzemes tiesību aktiem apmainoties ar informāciju par teroristu grupām un to atbalsta tīkliem; un
- d) apmainoties ar pieredzi par līdzekļiem un metodēm, ko izmanto terorisma novēršanai un apkarošanai, tostarp par tehniskajām zināšanām un apmācību, un apmainoties ar paraugpraksi terorisma novēršanā.

1.8. PANTS

Miera uzturēšana un krīžu pārvarēšana

Puses sadarbojas miera un starptautiskās drošības veicināšanā. Tās izskata iespējas koordinēt krīžu pārvarēšanas darbības, tostarp sadarbību krīžu pārvarēšanas operācijās.

1.9. PANTS

Iedzīvotāju drošība

Puses veicina dialogu un sadarbību iedzīvotāju drošības jomā. Puses atzīst, ka iedzīvotāju drošībai ir valsts, transnacionāla, reģionāla un starpreģionāla dimensija, kam vajadzīgs plašāks dialogs un sadarbība.

2. NODAĻA

SADARBĪBA STARPTAUTISKĀS UN REĢIONĀLĀS ORGANIZĀCIJĀS

2.1. PANTS

Starptautiskās organizācijas

1. Puses veicina multilaterālismu un sadarbības, apmainoties ar viedokļiem un vajadzības gadījumā koordinējot nostājas starptautiskās organizācijās un forumos, tostarp ANO un tās specializētajās aģentūrās, Pasaules Tirdzniecības organizācijā (turpmāk “PTO”), divdesmit pasaules attīstītāko valstu grupā (turpmāk “G20”) un Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijā (turpmāk “ESAO”).
2. Puses nodrošina efektīvu konsultāciju mehānismu daudzpusējos forumos. Puses uztur atklātu un nepārtrauktu dialogu ANO Cilvēktiesību padomē, ANO Ģenerālajā asamblejā un vajadzības gadījumā, ja Puses par to vienojušās, – citās ANO struktūrās un specializētajās aģentūrās.

2.2. PANTS

Reģionālās organizācijas

1. Puses sadarbojas, apmainoties viedokļiem savstarpēju interešu jautājumos un vajadzības gadījumā apmainoties ar informāciju par nostāju reģionālos un apakšreģionālos forumos un organizācijās.
2. Puses veicina starpreģionālo dialogu un sadarbību, tostarp saistībā ar sadarbību starp Savienību un Latīņamerikas un Karību jūras reģiona valstu kopienu (turpmāk “*CELAC*”). Sadarbībā pēc vajadzības var ietvert atbalstu *CELAC* integrācijai un kopienas veidošanai.
3. Puses veicina sadarbību Klusā okeāna valstu aliansē, izmantojot tās sistēmu novērotājām valstīm.
4. Puses veicina reģionālu un trīspusēju sadarbību ar trešām valstīm, galvenokārt Centrālamerikā un Karību jūras reģionā.

3. NODAĻA

BRĪVĪBA, DROŠĪBA UN TIESISKUMS

3.1. PANTS

Tiesiskā un tiesu iestāžu sadarbība

1. Puses pastiprina esošo sadarbību savstarpējās tiesiskās palīdzības un personu izdošanas jomā, pamatojoties uz attiecīgiem starptautiskiem nolīgumiem. Puses stiprina esošos mehānismus un vajadzības gadījumā apsver iespēju izstrādāt jaunus mehānismus, lai atvieglotu starptautisko sadarbību šajā jomā. Šāda sadarbība ietver pasākumu veikšanu, lai attiecīgi parakstītu, ratificētu attiecīgos starptautiskos instrumentus vai pievienotos tiem un pilnībā īstenotu attiecīgus starptautiskus instrumentus, un ciešāku sadarbību ar *Eurojust*.
2. Puses attīsta tiesu iestāžu sadarbību civillietās un komercietās, jo īpaši attiecībā uz daudzpusējo konvenciju par tiesu iestāžu sadarbību civillietās apspriešanu, ratifikāciju un īstenošanu, tostarp Hāgas starptautisko privāttiesību konferences konvencijas starptautiskās tiesiskās sadarbības un tiesvedības, ka arī bērnu aizsardzības jomā.

3.2. PANTS

Tiesībaizsardzība un korupcijas un transnacionālās organizētās noziedzības novēršana un apkarošana

1. Puses sadarbojas un apmainās ar viedokļiem par transnacionālās organizētās noziedzības, cilvēku tirdzniecības, migrantu kontrabandas, šaujamieroču, tostarp to munīcijas, detaļu un sastāvdaļu tirdzniecības, ekonomisko un finanšu noziegumu, narkotiku problēmas pasaulē, korupcijas un maksāšanas līdzekļu viltošanas novēršanu un apkarošanu saskaņā ar Pušu attiecīgajiem tiesību aktiem un starptautiskajām saistībām, tostarp attiecībā uz savstarpēju tiesisko palīdzību, informācijas apmaiņu, paraugpraksi un apmācību, un noziedzīgi iegūtu aktīvu vai līdzekļu atgūšanu.
2. Puses turpina dialogu un sadarbību tiesībaizsardzības jomā, tostarp izmantojot stratēģisku sadarbību ar Eiropolu, kā arī savu tiesu iestāžu stratēģisko sadarbību, tostarp ar *Eurojust* starpniecību un attiecīgā gadījumā ar citām valsts un starptautiskām iestādēm.
3. Puses cenšas sadarboties starptautiskos forumos, lai attiecīgi veicinātu to, ka tiek ievērota un īstenota Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencija pret transnacionālo organizēto noziedzību, kas pieņemta 2000. gada 15. novembrī ar ANO Rezolūciju 55/25 (turpmāk "Palermo konvencija"), un tās protokoli.

4. Puses veicina Apvienoto Nāciju Organizācijas Pretkorupcijas konvencijas īstenošanu, kas pieņemta 2003. gada 31. oktobrī ar ANO Rezolūciju 58/4, un atbalsta Apvienoto Nāciju Organizācijas Pretkorupcijas konvencijas īstenošanas pārskatīšanas mehānismu, ko izveidoja ANO Pretkorupcijas konvencijas dalībvalstu konference Dohā 2009. gada 9.-13. novembrī (turpmāk “īstenošanas pārskatīšanas mehānisms”), tostarp ievērojot pārredzamības principu un pilsoniskās sabiedrības līdzdalību īstenošanas pārskatīšanas mehānismā.

5. Puses atzīst to, cik svarīga ir korupcijas apkarošana starptautiskās tirdzniecības un ieguldījumu jomā, un šajā nolūkā apņemas ievērot šim nolīgumam pievienoto Protokolu par korupcijas novēršanu un apkarošanu.

3.3. PANTS

Migrācija, patvērums un robežu pārvaldība

1. Puses, ievērojot to attiecīgos tiesību aktus un kompetences, sadarbojas un apmainās ar zināšanām un informāciju par migrācijas jautājumiem, tostarp likumīgu un neatbilstīgu migrāciju, migrantu kontrabandas un cilvēku tirdzniecības apkarošanu, migrāciju un attīstību, patvērumu, atpakaļuzņemšanu, integrāciju, vīzām, likumīgas migrācijas sekmēšanu, migrācijas kontroli un robežu pārvaldību. Puses apmainās ar paraugpraksi migranšu un bērnu, jo īpaši nepavadītu bērnu, kā arī citu neaizsargātu grupu aizsardzības jomā.

2. Puses sadarbojas, lai novērstu neatbilstīgu migrāciju, apkarotu migrantu kontrabandu un cilvēku tirdzniecību un veicinātu drošu, likumīgu un sakārtotu migrāciju. Šajā nolūkā saskaņā ar Pušu attiecīgajiem normatīvajiem aktiem:

- a) Meksika pēc dalībvalsts pieprasījuma un bez papildu formalitātēm uzņem atpakaļ visus savus valstspiederīgos, kuriem ir pienākums atgriezties no dalībvalsts teritorijas, ja vien īpašā nolīgumā nav noteikts citādi;
- b) katra dalībvalsts pēc Meksikas pieprasījuma un bez papildu formalitātēm uzņem atpakaļ visus savus valstspiederīgos, kuriem ir pienākums atgriezties no Meksikas teritorijas, ja vien īpašā nolīgumā nav paredzēts citādi;
- c) dalībvalstis un Meksika saviem valstspiederīgajiem nodrošina atbilstīgus ceļošanas dokumentus a) un b) apakšpunktā minētajos nolūkos vai piekrīt Savienības ceļošanas dokumentu izmantošanai atgriešanas nolūkiem;
- d) Puses cenšas risināt sarunas par konkrētu nolīgumu, kurā noteikti pienākumi attiecībā uz valstspiederīgo atpakaļuzņemšanu, tostarp valstspiederības pierādīšanas līdzekļi. Nosacījumus trešo valstu valstspiederīgo atpakaļuzņemšanai nosaka ar minēto nolīgumu.

3.4. PANTS

Narkotiku problēma pasaulē

1. Puses sadarbojas, lai nodrošinātu līdzsvarotu un integrētu pieeju narkomānijas jautājumiem nolūkā:
 - a) apvienot centienus, lai panāktu ANO Ģenerālās asamblejas 2016. gada speciālās sesijas par narkotiku problēmu pasaulē (*UNGASS 2016*) operatīvo ieteikumu efektīvu īstenošanu;
 - b) risināt narkotiku problēmas pasaulē veselības un sociālās sekas, īstenojot politiku, kuras mērķis ir panākt ilgtspējīgu attīstību, izmantojot visaptverošas, uz pierādījumiem balstītas pieprasījuma samazināšanas iniciatīvas visos līmeņos, jo īpaši ietverot profilakses, ārstēšanas, rehabilitācijas un sociālās reintegrācijas programmas;
 - c) ieguldīt ārstniecībā un valstu veselības aprūpes sistēmās palielināt informētību par sabiedrības veselības aizsardzības pasākumiem attiecībā uz narkotiku lietošanu;
 - d) stiprināt epidemioloģisko pētniecību un vēl vairāk uzlabot statistikas informācijas par visām narkotiku jomām sistemātisku pieejamību un kvalitāti;

- e) nodrošināt sabiedrības veselības pieeju, kas veicina piekļuvi kontrolējamām vielām un to pieejamību medicīniskiem un zinātniskiem mērķiem, vienlaikus novēršot to novirzīšanu nelikumīgajam tirgum;
- f) samazināt nelegālo narkotiku un jaunu psihoaktīvu vielu piedāvājumu, tirdzniecību un pieprasījumu pēc tām, tostarp attiecīgā gadījumā izmantojot informācijas apmaiņu un citus sadarbības pasākumus;
- g) integrēt dzimumu līdztiesības un cilvēktiesību aspektu visos politikas narkotiku jomā virzienos un programmās;
- h) veicināt alternatīvu piespiedu sankciju piemērošanu personām, kas izdarījušas ar narkotikām saistītus likumpārkāpumus un noziedzīgus nodarījumus;
- i) vērsties pret to ķīmisko prekursoru, ķīmisko pamatvielu un tās saturošu produktu vai preparātu novirzīšanu, ko izmanto narkotisko vielu, psihotropo vielu un jaunu psihoaktīvu vielu nelikumīgai ražošanai.

2. Puses sadarbojas, lai sasniegtu minētos mērķus, tostarp, ja iespējams, mudinot trešās valstis, kuras to vēl nav izdarījušas, ratificēt un īstenot spēkā esošās starptautiskās narkotiku kontroles konvencijas un protokolus, kuru līgumslēdzējas puses tās ir. Puses savas darbības balsta uz to piemērojamajiem normatīvajiem aktiem, vispārpieņemtiem principiem saskaņā ar attiecīgajām ANO narkotiku kontroles konvencijām un ieteikumiem, kas izklāstīti *UNGASS* 2016 noslēguma dokumentā “Mūsu kopīgā apņemšanās efektīvi risināt un apkarot narkotiku problēmu pasaulē”, kurš ir jaunākais starptautiskais konsenss par politiku narkotiku jomā pasaulē, lai izvērtētu, kā tiek īstenotas saistības kopīgi risināt un apkarot narkotiku problēmu pasaulē, jo īpaši ņemot vērā 2019. gada termiņu.

3.5. PANTS

Nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana un terorisma finansēšana

Puses sadarbojas, lai novērstu un efektīvi apkarotu to finanšu iestāžu un īpaši izveidotu nefinanšu uzņēmumu un profesiju izmantošanu no noziedzīgām darbībām iegūtu ieņēmumu legalizēšanai un terorisma finansēšanai. Šajā nolūkā tās apmainās ar informāciju saskaņā ar Pušu attiecīgajiem tiesību aktiem un sadarbojas, lai nodrošinātu Finanšu darījumu darba grupas (turpmāk “*FATF*”) ieteikumu un tādu citu standartu efektīvu un pilnīgu īstenošanu, kurus pieņēmušas attiecīgās starptautiskās struktūras, kas darbojas šajā jomā. Šāda sadarbība citstarp var ietvert tādu aktīvu vai līdzekļu atgūšanu, izņemšanu, konfiskāciju, izsekošanu, identificēšanu un atgriešanu, kas saistīti ar noziedzīgā darbībā iegūtiem līdzekļiem vai teroristu finansēšanu.

3.6. PANTS

Kibernoziedzība

1. Puses atzīst, ka kibernetizācija ir pasaules mēroga problēma, kurai ir vajadzīgi pasaules mēroga risinājumi. Puses stiprina sadarbību, lai novērstu un apkarotu kibernetizāciju, apmainoties ar informāciju un paraugpraksi un tendencēm saskaņā ar Pušu attiecīgajiem tiesību aktiem un attiecīgajiem starptautiskajiem tiesību instrumentiem kibernetizācijas jomā. Puses vajadzības gadījumā sadarbojas, lai sniegtu palīdzību un atbalstu citām valstīm, tām izstrādājot efektīvus tiesību aktus, politiku un praksi kibernetizācijas novēršanai un apkarošanai.

2. Puses attiecīgā gadījumā saskaņā ar to attiecīgajiem tiesību aktiem apmainās ar informāciju, pieredzi un paraugpraksi tādās jomās kā kibernetizācijas izmeklētāju izglītība un apmācība, kibernetizācijas izmeklēšanas veikšana un digitālā kriminālistika, īpašu uzmanību pievēršot bērnu seksuālas izmantošanas apkarošanai un kritiskās infrastruktūras, piemēram, finanšu, enerģētikas un telekomunikāciju nozares, aizsardzībai.

3.7. PANTS

Personas datu aizsardzība

1. Puses atzīst, ka ir svarīgi aizsargāt pamattiesības uz privātumu un personas datu aizsardzību. Puses sadarbojas, lai nodrošinātu šo pamattiesību ievērošanu, tostarp tiesībaizsardzības jomā un terorisma un citu smagu starptautisku noziegumu novēršanā un apkarošanā.

2. Puses sadarbojas, lai veicinātu personas datu augsta līmeņa aizsardzību. Sadarbība divpusējā un daudzpusējā līmenī var ietvert spēju veidošanu, tehnisko palīdzību, informācijas un speciālo zināšanu apmaiņu un sadarbību, izmantojot regulatīvos partnerus starptautiskās struktūrās pēc Pušu savstarpējas vienošanās.

3.8. PANTS

Patērētāju politika

Puses atzīst, ka ir svarīgi nodrošināt patērētāju aizsardzības augstu līmeni, un tādēļ cenšas sadarboties patērētāju politikas jomā. Šāda sadarbība pēc iespējas var ietvert:

- a) informācijas apmaiņu par Pušu attiecīgajiem patērētāju tiesību aizsardzības regulējumiem, tostarp par patērētāju tiesību aizsardzības tiesību aktiem, patēriņa preču drošumu, patērētāju tiesisko aizsardzību un tiesību aktu patērētāju tiesību aizsardzības jomā izpildi;
- b) neatkarīgu pārtērētāju apvienību izveides un patērētāju interešu pārstāvju kontaktu veicināšanu.

3.9. PANTS

Konsulārā aizsardzība

Meksika piekrīt, ka visu pārstāvēto ES dalībvalstu diplomātiskās un konsulārās iestādes nodrošina aizsardzību visiem to ES dalībvalstu valstspiederīgajiem, kurām Meksikā nav pastāvīgās pārstāvniecības, kas faktiski spētu sniegt konsulāro aizsardzību konkrētā gadījumā, ar tādiem pašiem nosacījumiem kā attiecīgās ES dalībvalsts valstspiederīgajiem.

3.10. PANTS

Katastrofu riska pārvaldība un civilā aizsardzība

Puses atzīst nepieciešamību pārvaldīt gan iekšzemes, gan pasaules mēroga dabas un cilvēku izraisītu katastrofu riskus. Puses apstiprina savu kopīgo apņemšanos uzlabot novēršanas, mazināšanas, sagatavotības, agrīnās brīdināšanas, reaģēšanas un atveseļošanas pasākumus, lai palielinātu savu sabiedrību un infrastruktūras noturību, un sadarboties attiecīgi divpusējā un daudzpusējā līmenī, lai uzlabotu globālos katastrofu riska pārvaldības rezultātus, kas saskaņoti ar Sendai ietvarprogrammu katastrofu riska mazināšanai 2015.–2030. gadam, saistībā ar IAM, Parīzes nolīgumu par klimata pārmaiņām (turpmāk “Parīzes nolīgums”) un Jauno pilsētattīstības programmu.

4. NODAĻA

ILGTSPĒJĪGA ATTĪSTĪBA

4.1. PANTS

Ilgospējīga attīstība

1. Puses atkārtoti apstiprina savu apņemšanos panākt ilgtspējīgu attīstību, kā norādīts programmā 2030. gadam. Puses atzīst, ka ilgtspējīgai attīstībai ilgtermiņā ir vajadzīga iekļaujoša ekonomikas izaugsme, sociālā labklājība un dabas resursu ilgtspējīga izmantošana. Minētās trīs dimensijas ir atzītas par savstarpēji cieši saistītām un tādām, kas savstarpēji pastiprina cita citu.
2. Puses līdzsvarotā veidā veicina ilgtspējīgu attīstību tās trijās dimensijās, proti, ekonomiskajā, sociālajā un vides dimensijā, tostarp dabas resursu atbildīgu, efektīvu izmantošanu un ilgtspējīgu apsaimniekošanu saskaņā ar Pušu attiecīgajām prioritātēm un apstākļiem, kā arī vairo izpratni par ekonomiskajām un sociālajām izmaksām, ko rada kaitējums videi, neilgtspējīgi ražošanas un patēriņa modeļi un ar to saistītā ietekme uz cilvēku labklājību.
3. Puses veicina cilvēku iekļaujošu ilgtspējīgu attīstību, izmantojot dialogu, kopīgu rīcību, paraugprakses apmaiņu, labu pārvaldību visos līmeņos un finanšu resursu mobilizāciju, pēc iespējas labāk izmantojot esošos finanšu instrumentus un izpētot jaunu instrumentu izveides dzīvotspēju.

4.2. PANTS

Sadarbība ilgtspējīgas attīstības jomā

1. Attīstības sadarbības galvenais mērķis ir īstenot programmu 2030. gadam tās daudzdimensionālajā un uz cilvēku vērstajā perspektīvā un sasniegt IAM. Principi, kas izklāstīti Pasaules mēroga partnerībā efektīvai attīstības sadarbībai, Parīzes Deklarācija par palīdzības efektivitāti, kura pieņemta 2005. gada 2. martā Parīzē Augsta līmeņa forumā par palīdzības efektivitāti, un Akras rīcības programma, kas apstiprināta 2008. gada 4. septembrī Akrā Augsta līmeņa forumā par palīdzības efektivitāti, ir svarīgi rīki, uz kuriem balstīties, lai maksimāli palielinātu partnerības ietekmi uz attīstību.
2. Puses risina problēmas, kas saistītas ar IAM sasniegšanu, prioritāti piešķirot katras Puses vajadzībām un valstu atbildībai, ņemot vērā reģionālo kontekstu un veidojot sinerģijas un attīstības partnerības ar virkni ieinteresēto personu šajā jomā, tostarp pilsonisko sabiedrību, vietējām pašvaldībām, privāto sektoru vai bezpeļņas organizācijām. Atzīstot valdību centrālo lomu attīstības veicināšanā, Puses sadarbojas arī, lai veicinātu to, ka privātais sektors, jo īpaši MVU, savā praksē izmanto ilgtspējīgas attīstības politiku.
3. Puses sadarbojas, lai pakāpeniski uzlabotu resursu izmantošanas efektivitāti pasaulē un patēriņa un ražošanas modeļu ilgtspēju saskaņā ar saskaņotiem starptautiskiem regulējumiem, un cenšas veikt darbības, kuru mērķis ir atsaistīt ekonomikas izaugsmi no vides degradācijas.

4. Puses uztur regulāru politikas dialogu par ilgtspējīgu attīstību un IAM sasniegšanu, pamatojoties uz kopīgām prioritātēm, lai uzlabotu to attīstības sadarbības kvalitāti un efektivitāti saskaņā ar starptautiski atzītiem palīdzības un attīstības efektivitātes principiem.
5. Puses atzīst, ka bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas un ilgtspējīgas izmantošanas integrēšana nozaru un starpnozaru plānos, programmās un politikā attiecīgajās nozarēs un vietējo tiesisko, institucionālo un regulatīvo sistēmu stiprināšana var palīdzēt radīt pozitīvu ietekmi uz bioloģisko daudzveidību un tās ekosistēmu pakalpojumiem, kā arī panākt ilgtspējīgu attīstību. Puses sadarbojas, lai attiecīgā gadījumā iekļautu bioloģiskās daudzveidības integrēšanu attiecīgajās nozarēs, lai pastiprinātu centienus apturēt bioloģiskās daudzveidības izzušanu un uzlabot cilvēku labklājību.
6. Puses sadarbojas un veic kopīgas darbības, tostarp izmantojot divpusēju saskaņošanu attiecīgos daudzpusējos forumos, kā arī reģionālu un trīspusēju sadarbību, vēlams, pamatojoties uz esošajiem mehānismiem un iniciatīvām, ņemot vērā Pušu ilgtspējīgas attīstības dialogu un to apņemšanos īstenot programmu 2030. gadam. Sadarbības veidi var ietvert šādas jomas:
 - a) IAM mērķu un uzdevumu īstenošana;
 - b) vides aizsardzība visos līmeņos, tostarp dabas resursu saglabāšana un ilgtspējīga izmantošana;

- c) klimata pārmaiņas, noturība, katastrofu riska pārvaldība un ilgtspējīga enerģija;
- d) saikne starp drošību un attīstību, tostarp stabilitātes un drošības veidošana, tiesiskuma atbalstīšana, cīņa pret narkotiku problēmu pasaulē un transnacionālo organizēto noziedzību;
- e) iekļaujoša izaugsme un darbvietu radīšana;
- f) pārvaldība, tostarp fiskālās, ekonomiskās, vides un sociālās pārvaldības stiprināšana;
- g) izglītība, tostarp augstākā izglītība, tehniskā un profesionālā apmācība, spēju veidošana, inovācija un apmaiņa šajās jomās; un
- h) privātā sektora līdzdalības stratēģijas.

7. Puses turpina attīstīt trīspusējus sadarbības pasākumus, lai atbalstītu trešās valstis IAM īstenošanā, tostarp vismazāk attīstītās valstis (VAV) un citas jaunattīstības valstis neaizsargātības situācijās, piemēram, mazās salu jaunattīstības valstis (*SIDS*). Šajā sakarā Puses izpēta novatoriskas iesaistes modalitātes, tostarp attiecīgā gadījumā attiecībā uz attīstītākām jaunattīstības valstīm. Trīspusējā sadarbība ietver atbalstu īpaši pielāgotām stratēģijām un kopīgi saskaņotām darbībām, kuru pamatā ir trešo valstu vajadzības. Šajā nolūkā Puses izstrādā koordinētus sadarbības pasākumus, piemēram, tehnisko palīdzību, apmācību, spēju veidošanu, zināšanu apmaiņu un citus sadarbības veidus, kas kopīgi noteiktas starp Pusēm un ar saņēmēju trešo valsti.

8. Šādu sadarbību var īstenot citstarp ar šādām metodēm:
- a) spēju veidošana un zināšanu apmaiņa, rīkojot mācību kursus, darbseminārus un seminārus, ekspertu apmaiņu, pētījumus un kopīgu pētniecību;
 - b) finanšu resursu mobilizēšana, izmantojot finansējuma apvienošanas darbības partnerībā ar Eiropas Investīciju banku un citām atbilstīgām Eiropas attīstības finansēšanas iestādēm;
 - c) vajadzības gadījumā apsverot citus attīstības finansēšanas veidus, galveno uzmanību pievēršot inovatīviem finansēšanas mehānismiem, piemēram, trīspusējai sadarbībai; un
 - d) apmaiņa ar informāciju par attīstības efektivitātes paraugpraksi.
9. Puses sadarbojas, lai stiprinātu pārskatatbildību un pārredzamību, galveno uzmanību pievēršot attīstības rezultātu uzlabošanai, un sadarbojas, lai stiprinātu valstu sistēmas ilgtspējīgu pakalpojumu sniegšanai un integrētu dzimumu līdztiesības apsvērumus visās programmās un instrumentos.
10. Attīstības sadarbību īsteno saskaņā ar attiecīgiem starptautiski atzītiem principiem un politiku, ko ievēro abas Puses.

4.3. PANTS

Ilgospējīga pilsētattīstības programma

Puses sadarbojas tādas politikas īstenošanā, kas veicina ilgtspējīgas pilsētapmetnes, tostarp tos politikas virzienus, kas izriet no Jaunās pilsētattīstības programmas, lai panāktu tādas pilsētapmetnes un cilvēku apdzīvotas vietas, kurās visām personām ir vienlīdzīgas tiesības un iespējas, kā arī viņu pamatbrīvības, saskaņā ar IAM un mērķiem, jo īpaši 11. mērķi: “Padarīt pilsētas un apdzīvotas vietas iekļaujošas, drošas, izturīgas un ilgtspējīgas”.

4.4. PANTS

Reģionālās politikas un pilsētpolitikas attīstība

1. Puses atzīst to, cik svarīga ir politika līdzsvarotas un ilgtspējīgas teritoriālās un pilsētu attīstības veicināšanai kā līdzeklis tam, lai efektīvi sekmētu programmas 2030. gadam un Jaunās pilsētattīstības programmas mērķu īstenošanu.
2. Puses veicina sadarbību un partnerību, iesaistot visus galvenos dalībniekus reģionālās un teritoriālās attīstības un ilgtspējīgas pilsētattīstības jomā, jo īpaši attiecībā uz veidiem, kā integrēti un visaptveroši risināt teritoriālās un pilsētu problēmas.
3. Puses, kad vien iespējams, rada konkrētas iespējas starpreģionu un starppilsētu sadarbībai ilgtspējīgu reģionālo un pilsētu problēmu risināšanā, lai uzlabotu spēju veidošanu, izmantojot pieredzes un prakses apmaiņu un savstarpēju mācīšanos.

5. NODAĻA

VIDE, KLIMATA PĀRMAIŅAS UN ENERĢĒTIKA

5.1. PANTS

Vide

1. Puses atzīst, ka dabas resursus un bioloģisko daudzveidību, tostarp augsni, zemi, mežus, ūdeņus, okeānus, jūras un jūras resursus, nepieciešams aizsargāt, saglabāt, atjaunot un ilgtspējīgi pārvaldīt, kas ir pamats ilgtspējīgai attīstībai, kura atbalsta pašreizējo un nākamo paaudžu vajadzības.
2. Puses atzīst to, cik svarīga ir globālā vides pārvaldība un starptautiskie noteikumi, tostarp daudzpusēji vides nolīgumi, kopīgu vides problēmu risināšanā. Katra Puse atkārtoti apstiprina savu apņemšanos īstenot daudzpusējos vides nolīgumus, kuros tā ir līgumslēdzēja puse.

3. Puses stiprina sadarbību savstarpēji saskaņotās prioritārās jomās attiecībā uz vides aizsardzību, dabas resursu saglabāšanu, atbildīgu, efektīvu izmantošanu un ilgtspējīgu apsaimniekošanu un vides apsvērumu integrēšanu visās sadarbības jomās, tostarp starptautiskā un reģionālā kontekstā. Minētās prioritārās jomas var būt šādas:

- a) veicināt labu vides pārvaldību, tostarp politikas dialogu un sadarbības jomas, piemēram, ANO Vides asamblejas rezolūciju un daudzpusēju vides nolīgumu īstenošanu, kā arī veicināt vides tiesību aktu ievērošanu;
- b) noteikt divpusējas prioritātes un sekmēt informācijas, tehnisko zināšanu, tehnoloģiju un zināšanu pārneses un paraugprakses apmaiņu tādās jomās kā:
 - i) vides tiesību aktu ieviešana un īstenošana;
 - ii) zaļā izaugsme, tostarp ilgtspējīgs patēriņš un ražošana, resursefektivitāte, aprites ekonomika un zaļais finansējums;
 - iii) bioloģiskās daudzveidības integrēšana ekonomikas un ražošanas nozarēs;
 - iv) mežu aizsardzība, saglabāšana un ilgtspējīga apsaimniekošana;

- v) bioloģiskās daudzveidības aizsardzība, saglabāšana un ilgtspējīga izmantošana, tostarp ekosistēmu un to pakalpojumu kartēšana un izvērtēšana, to novērtēšana un citi ekonomikas instrumenti bioloģiskās daudzveidības aizsardzībai, kā arī piekļuve ģenētiskajiem resursiem un taisnīga un vienlīdzīga to ieguvumu sadale, kas gūti no to izmantošanas;
- vi) zemes degradācija un pārtuksnešošanās;
- vii) savvaļas dzīvnieku, meža resursu un ģenētisko resursu nelikumīgas ieguves un tirdzniecības novēršana un apkarošana, kā arī atbalsts to likumīgai, ilgtspējīgai un izsekojamai tirdzniecībai;
- viii) ķīmisko vielu un atkritumu pareiza apsaimniekošana;
- ix) integrēta ūdens resursu apsaimniekošana (turpmāk “*IWRM*”), gaisa un augsnes politika;
- x) piekrastes un jūras vides saglabāšana un pārvaldība un ilgtspējīga zilā ekonomika;
- xi) aizsargājamo teritoriju noteikšana, reprezentativitāte, efektīva pārvaldība un savienojamība, kā arī citi efektīvi teritorijas saglabāšanas pasākumi (*OECM*), tostarp aizsargājamās jūras teritorijas; un
- xii) ja iespējams, sadarbība ar privāto sektoru šajā punktā minētajās jomās.

5.2. PANTS

Klimata pārmaiņas

1. Puses atzīst, ka tūlītējie klimata pārmaiņu draudi prasa kolektīvu rīcību mazemīsiju un pret klimata pārmaiņām noturīgai attīstībai, kā arī pielāgošanās pasākumus.
2. Puses atzīst to, cik svarīgi ir starptautiskie noteikumi un nolīgumi klimata pārmaiņu jomā, jo īpaši Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējā konvencija par klimata pārmaiņām, kas pieņemta Ņujorkā 1992. gada 9. maijā (turpmāk “*UNFCCC*”), un Parīzes nolīgums, un uzsver to īstenošanas neatgriezeniskumu, un atkārtoti apstiprina savas saistības saskaņā ar šiem nolīgumiem.
3. Puses sadarbojas, lai stiprinātu sadarbību *UNFCCC* ietvaros, īstenotu Parīzes nolīgumu un savus nacionāli noteikto devumu (turpmāk “NND”), kā arī lai aicinātu citas valstis to darīt un izstrādāt savas ilgtermiņa zemu siltumnīcefekta gāzu emisijas attīstības stratēģijas.
4. Šāda sadarbība var ietvert šādas darbības:
 - a) veicināt turpmāku rīcību, lai sekmētu valstu debates un politikas darbu;
 - b) atbalstīt mazoglekļa ekonomikas attīstību saskaņā ar Parīzes nolīgumu;

- c) paplašināt NND uz valstu nozaru politiku un pasākumiem, kas aptver transportu, enerģētiku, infrastruktūru, pilsētplānošanu, zemes izmantošanu un ieguldījumu nozares stratēģijas, tostarp pielāgošanās procesu integrēšanu nozaru attīstības stratēģijās;
- d) atbalstīt veicinošo dialogu un pasākumu agrīnu noteikšanu, lai pārskatītu klimatrīcību visās valstīs;
- e) izstrādāt pārredzamības programmu saskaņā ar Parīzes nolīgumu, tostarp politikas dialogu un sadarbību savstarpēji saskaņotās prioritārajās jomās;
- f) veicināt citus procesus, piemēram, Starptautiskās Civilās aviācijas organizācijas (turpmāk “ICAO”) starptautiskās aviācijas emisiju stabilizāciju 2020. gada līmenī, Starptautiskās Jūrniecības organizācijas (turpmāk “SJO”) “Visaptverošās stratēģijas par kuģu radīto siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanu” pieņemšanu un izvērsšanu vai vērienīgu pakāpenisku oglekļa dioksīda (turpmāk “HFC”) samazināšanu saskaņā ar grozījumu Monreālas Protokolā par ozona slāni noārdošām vielām, kas pieņemts Kigali 2016. gada 15. oktobrī, tostarp tā ratifikāciju, un nodrošināt tā ātru īstenošanu, lai panāktu vērienīgu pakāpenisku HFC patēriņa un ražošanas samazināšanu visā pasaulē;
- g) sekmēt iekšzemes klimata politiku un programmas Parīzes nolīguma ietvaros, tostarp veicināt emisiju monitoringu un tirgus un ārpustirgus mehānismus, ilgtspējīgu un pret klimata pārmaiņām noturīgas infrastruktūras attīstību, atjaunīgo enerģiju, energoefektivitāti, ilgtspējīgu transportu, kā arī pasākumus, kas pievēršas atmežošanas, mežu, augsnes un visu ekosistēmu degradācijas negatīvajai ietekmei uz klimatu;

- h) stiprināt tādu sinerģiju ar uzņēmējiem, pilsoniskās sabiedrības organizācijām un vietējām iestādēm, kas papildina valstu centienus;
- i) sekmēt privātā sektora līdzdalību virzībā uz ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni;
- j) veicināt uz tirgu balstītus pasākumus, lai ieviestu oglekļa cenas noteikšanu un principu “piesārņotājs maksā”;
- k) uzlabot komerciāli dzīvotspējīgu mazemisiju un citu klimatom draudzīgu tehnoloģiju izstrādi un ieviešanu;
- l) pakāpeniski likvidēt subsīdijas fosilajam kurināmajam un veicināt ilgtspējīgas ekonomikas ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni attīstību, piemēram, ieguldījumus atjaunīgā enerģijā un energoefektīvos risinājumos;
- m) uzlabot divpusējo dialogu un pasākumus attiecībā uz pielāgošanos, seku mazināšanu un īstenošanas līdzekļus, tostarp tehnoloģiju nodošanu, spēju veidošanu un finansēšanu;
- n) veicināt to, ka programmas 2030. gadam un Parīzes nolīguma īstenošanā tiek ņemtas vērā transversālas pieejas attiecībā uz dzimumu līdztiesību un jaunatni;
- o) veicināt politiku, kas pievēršas klimata ietekmei uz ūdens resursiem;

- p) īstenot Parīzes pakta par ūdeni un pielāgošanos klimata pārmaiņām upju, ezeru un ūdens nesējslāņu baseinos, ar ko iepazīstināja ANO Klimata pārmaiņu konferencē Parīzē 2015. gada 2. decembrī, kā arī Limas-Parīzes rīcības programmu, kuru uzsāka klimata samitā Ņujorkā 2014. gada 23. septembrī;
- q) stiprināt sadarbības shēmas, lai nākotnē nodrošinātu vērienīgākus NND, vienlaikus ņemot vērā globālo izsvēršanas procesu.

5.3. PANTS

Enerģētika

1. Puses atzīst to, cik svarīga ir enerģētikas nozare ekonomikas uzplaukumā un starptautiskā miera un stabilitātes nodrošināšanā, un uzsver, ka enerģētikas nozares pārveide ir būtiska, lai sasniegtu mērķus, kas noteikti programmā 2030. gadam un Parīzes nolīgumā. Tās atzīst nepieciešamību uzlabot un dažādot energoapgādi (tostarp sekmēt atjaunīgo enerģiju), veicināt inovāciju, pētniecību, attīstību un cilvēkresursu apmācību, kā arī palielināt energoefektivitāti, lai stiprinātu energoproduktivitāti, enerģētisko drošību un drošu, ilgtspējīgu un cenas ziņā pieejamu enerģiju. Puses strādā pie minēto mērķu sasniegšanas.
2. Puses uztur informācijas apmaiņu par enerģētiku un sadarbojas divpusēji, reģionāli un daudzpusēji, lai veicinātu tirgu atvērtību un konkurētspēju, dalītos paraugpraksē, veicinātu zinātniski pamatotu un pārredzamu regulējumu un apspriestu sadarbības jomas enerģētikas jautājumos, piemēram, starptautiskos forumos, mehānismos un iniciatīvās.

6. NODAĻA

LAUKSAIMNIECĪBA, JŪRLIETAS UN ZIVSAIMNIECĪBA

6.1. PANTS

Sadarbība lauksaimniecības un lauku attīstības jomā

Puses sadarbojas citstarp šādās jomās:

- a) lauksaimniecības un lauku attīstības politika;
- b) lauksaimniecības tirgus perspektīvas;
- c) dabas resursu ilgtspējīga apsaimniekošana un klimatrīcība;
- d) ilgtspējīga un izturētspējīga lauksaimniecība, veicinot informētību par Pasaules pārtikas nodrošinājuma komitejas “Principiem atbildīgiem ieguldījumiem lauksaimniecībā un pārtikas sistēmās” un “Brīvprātīgajām pamatnostādnēm par zemes, zvejniecību un mežu īpašuma atbildīgu pārvaldību valsts pārtikas nodrošinājuma kontekstā”;
- e) lauku attīstības veicināšana, veidojot spējas ar tirdzniecību saistītos jautājumos, tostarp ģeogrāfiskās izcelsmes norādes kā intelektuālā īpašuma tiesības;

- f) bioloģiskā lauksaimniecība;
- g) pētniecība un inovācija;
- h) ilgtspējīgu ražošanas procesu organizēšana un attīstība lauksaimniecības pārtikas nozarē (lauksaimniecība un lopkopība);
- i) lauku kopienu organizācija un produktīva attīstība;
- j) pārtikas nodrošinājums;
- k) zudumu pēc ražas novākšanas un pārtikas izšķērdēšanas novēršana;
- l) lietišķie pētījumi lauksaimniecības un dzīvnieku izcelsmes produktu ražošanai un pārvaldībai; un
- m) lauksaimniecības un pārtikas produktu pārstrāde.

6.2. PANTS

Jūrlietas un zivsaimniecība

1. Puses atzīst to, cik svarīga ir zivsaimniecības, akvakultūras un citu jūrniecības darbību saglabāšana un ilgtspējīga un atbildīga pārvaldība un to ieguldījums, lai nodrošinātu ekonomiskās, sociālās un vides iespējas esošajām un nākamajām paaudzēm.

2. Puses stiprina dialogu un sadarbību savstarpēju interešu jautājumos zivsaimniecības un jūrlietu jomās.
3. Puses atbilstīgi savām starptautiskajām saistībām:
- a) palīdz uzlabot globālo okeānu pārvaldības sistēmu, tostarp novēršot regulējuma un īstenošanas nepilnības un veicinot attiecīgo instrumentu ratifikāciju un īstenošanu jūrlietu un zivsaimniecības nozarēs kopā ar trešām valstīm;
 - b) pieņem efektīvus uzraudzības, kontroles un pārraudzības pasākumus, piemēram, novērotāju programmas, kuģu uzraudzības sistēmas, pārkraušanas kontroli, inspekcijas jūrā un ostas valsts pasākumus un saistītās sankcijas, kuru mērķis ir saglabāt zivju krājumus un novērst pārzveju;
 - c) saglabā vai pieņem darbības un sadarbības nolūkā apkarot nelegālu, neregistrētu un neregulētu (turpmāk “NNN”) zveju, tostarp vajadzības gadījumā apmainoties ar informāciju par NNN darbībām savos ūdeņos un īstenojot politiku un pasākumus, lai izslēgtu NNN zvejas produktus no tirdzniecības plūsmām un zivkopības darbībām;
 - d) sadarbības ar reģionālajām zvejniecības pārvaldības organizācijām un vajadzības gadījumā šādās organizācijās, kurās abas Puses ir vai nu dalībnieces, novērotājas, vai sadarbības partneres, kas nav līgumslēdzējas puses, nolūkā panākt labu pārvaldību, tostarp aizstāvēt zinātniski pamatotus lēmumus un šādu lēmumu ievērošanu minētajās organizācijās;

- e) veicina ilgtspējīgu, videi nekaitīgu un ekonomiski konkurētspējīgu ražošanas procesu attīstību saldūdens un jūras akvakultūras nozarē;
- f) stiprina okeānu drošumu un drošību;
- g) mazina spiedienu uz okeāniem, tostarp cīnoties pret jūras piedrazojumu;
- h) veicina jūras telpisko plānošanu un integrētus piekrastes zonas pārvaldības procesus;
- i) atbalsta jūras pētniecību un biotehnoloģiju; un
- j) apmainīties ar paraugpraksi par tādu jūrā veiktu saimniecisko darbību ilgtspējīgu attīstību, kuras ir Pušu savstarpējās interesēs, piemēram, okeāna enerģija, piekrastes un jūras tūrisms.

7. NODAĻA

EKONOMIKAS POLITIKA

7.1. PANTS

Makroekonomikas politika

Puses stiprina dialogu starp savām iestādēm par makroekonomikas politiku un tendencēm un veicina informācijas un viedokļu apmaiņu par to.

7.2. PANTS

Uzņēmējdarbība un rūpniecība, tostarp mazie un vidējie uzņēmumi

1. Puses veicina labvēlīgu vidi mazo un vidējo uzņēmumu (turpmāk “MVU”) attīstībai un konkurētspējas uzlabošanai un attiecīgā gadījumā veicina horizontālu sadarbību rūpniecības politikas jomā. Sadarbība ietver šādas darbības:

- a) veicināt uzņēmēju savstarpējos kontaktus, atbalstīt kopīgus ieguldījumus un izveidot kopuzņēmumus un informācijas tīklus, izmantojot esošās horizontālās programmas;

- b) apmainīties ar informāciju un pieredzi par pamatnosacījumu radīšanu MVU to konkurētspējas uzlabošanai un par procedūrām saistībā ar MVU izveidi;
 - c) sekmēt abu pušu MVU īstenotās darbības;
 - d) apmainīties ar informāciju un pieredzi *Industry 4.0* jomā; un
 - e) veicināt korporatīvo sociālo atbildību un atbildīgu uzņēmējdarbības praksi, tostarp ilgtspējīgu patēriņu un ražošanu.
2. Puses sekmē attiecīgos sadarbības pasākumus, ko īsteno privātais sektors.

7.3. PANTS

Uzņēmējdarbība un cilvēktiesības

Puses veicina korporatīvo sociālo atbildību saskaņā ar attiecīgajiem starptautiskajiem standartiem, piemēram, ANO Vadošajiem principiem uzņēmējdarbībai un cilvēktiesībām, ESAO Vadlīnijām daudznacionāliem uzņēmumiem un ESAO Pienācīgas rūpības pamatnostādņēm atbildīgai uzņēmējdarbībai valsts līmenī, kā arī lai veicinātu spēju veidošanu un pieredzes apmaiņu starptautiskā līmenī.

7.4. PANTS

Izejvielas

1. Puses atzīst, ka pārredzama, uz tirgu balstīta pieeja ir labākais veids, kā radīt labvēlīgu vidi ieguldījumiem izejvielu ražošanā un tirdzniecībā.
2. Puses veicina sadarbību jautājumos, kas saistīti ar izejvielām, attiecīgos reģionālos vai daudzpusējos forumos vai divpusējā dialogā pēc vienas Puses pieprasījuma, pamatojoties uz savstarpējām interesēm. Šīs sadarbības mērķis ir likvidēt šķēršļus izejvielu tirdzniecībai šādā vidē, stiprināt uz noteikumiem balstītu globālu izejvielu tirdzniecības sistēmu, veicināt pārredzamību pasaules izejvielu tirgos un sekmēt ilgtspējīgu attīstību.
3. Šāda sadarbība var ietvert informācijas apmaiņu saistībā ar šādiem jautājumiem:
 - a) piedāvājums un pieprasījums, divpusējās tirdzniecības un ieguldījumu jautājumi, kā arī starptautiskās tirdzniecības jautājumi;
 - b) ar tarifiem saistīti un nesaistīti šķēršļi izejvielām un saistītajiem pakalpojumiem un ieguldījumiem;
 - c) pušu attiecīgās normatīvās sistēmas;
 - d) tehnoloģijas, ko izmanto ražošanas procesos un izejvielu izmantošanā; un
 - e) paraugprakse saistībā ar ieguves rūpniecības ilgtspējīgu attīstību, tostarp minerālu politiku, zemes izmantošanas plānošanu un atļauju piešķiršanas procedūras.

7.5. PANTS

Statistika

Puses sadarbojas statistikas jomā, jo īpaši aktīvi veicinot paraugprakses apmaiņu. Šāda sadarbība var ietvert šādas darbības:

- a) lielāka dalība augsta līmeņa starptautiskās sanāksmēs par savstarpēju interešu tematiem;
- b) statistikas metodoloģiju saskaņošana, lai uzlabotu datu salīdzināmību; un
- c) oficiālās statistikas sagatavošana un izplatīšana un rādītāju izstrāde.

7.6. PANTS

Transports

1. Puses sadarbojas un stiprina dialogu visās attiecīgajās transporta politikas jomās, tostarp integrētā transporta politikā, lai uzlabotu preču apriti un pasažieru pārvietošanos, sekmētu jūras un aviācijas drošumu un drošību un vides aizsardzību, kā arī palielinātu Pušu transporta sistēmu efektivitāti.

2. Šāda sadarbība un dialogs var ietvert šādas darbības:
- a) apmainīties ar informāciju un paraugpraksi attiecībā uz Pušu attiecīgo transporta politiku;
 - b) stiprināt Meksikas un Savienības attiecības aviācijas jomā, tostarp izpētīt iespēju noslēgt īpašu aviācijas nolīgumu;
 - c) atbalstīt mērķi nodrošināt neierobežotu piekļuvi starptautiskiem jūras pārvadājumu tirgiem un tirdzniecībai, kam pamatā ir godīga konkurence un tirdzniecība;
 - d) veicināt jūras transportu, loģistikas ķēdes un multimodālo transportu, lai uzlabotu konkurētspēju un ekonomiskās attiecības;
 - e) risināt ar vidi saistītus transporta jautājumus;
 - f) veicināt ekspertu dialogu un sadarbību starptautiskos transporta forumos; un
 - g) atbalstīt pārrobežu elektronisko informācijas plūsmu, lai veicinātu dinamisku vidi efektīviem un rentabliem transporta pakalpojumiem.

8. NODAĻA

IZGLĪTĪBA, KULTŪRA UN SOCIĀLIE JAUTĀJUMI

8.1. PANTS

Izglītība

Puses veicina sadarbību un dialogu attiecīgajās izglītības jomās, tostarp šādās:

- a) augstākās izglītības un tehniskās un profesionālās izglītības un apmācības stiprināšana;
- b) augstākās izglītības iestāžu studentu, pētnieku, akadēmiskā un administratīvā personāla mobilitātes palielināšana; un
- c) augstākās izglītības iestāžu spēju veidošanas sekmēšana, tostarp tādu mehānismu uzlabošana, ar kuriem tiek atzītas kvalifikācijas un ārvalstīs pavadītu studiju periodi.

8.2. PANTS

Kultūra

1. Puses sadarbojas attiecīgos starptautiskos forumos, jo īpaši ANO Izglītības, zinātnes un kultūras organizācijā (turpmāk “*UNESCO*”), lai sasniegtu kopīgus mērķus un veicinātu kultūras daudzveidību, tostarp īstenojot Konvenciju par kultūras izpausmju daudzveidības aizsardzību un veicināšanu, ko 2005. gada 20. oktobrī Parīzē pieņēma *UNESCO* Ģenerālā konference.
2. Puses veicina ciešāku sadarbību kultūras un radošajās nozarēs un jomās, tostarp nākotnes un jaunās tehnoloģijas un audiovizuālos medijus, lai citstarp uzlabotu savstarpējo sapratni un zināšanas par Pušu attiecīgajām kultūrām.
3. Puses veicina kultūras apmaiņu un īsteno kopīgas iniciatīvas dažādās kultūras jomās saskaņā ar pieejamajiem sadarbības satvariem.
4. Lai uzlabotu vispārēju piekļuvi kultūrai un tās komponentiem, Puses veicina sadarbību un kopīgas iniciatīvas, kas saistītas ar digitālā satura radīšanu, veicināšanu un izplatīšanu mākslas un kultūras jomā, ievērojot tiesisko regulējumu, kas atzīst un augstu vērtē autoru darbu.

5. Puses rosina starpkultūru dialogu starp to attiecīgajām pilsoniskās sabiedrības organizācijām, kā arī privātpersonām.

6. Puses atzīst kultūras kā konfliktu novēršanas un ilgtspējīgas attīstības ekonomiskās, sociālās un vides dimensijas veicinātājas un virzītājspēka lomu, paturot prātā, ka kultūras un radošās nozares ir nozīmīgi attīstīto un jaunattīstības valstu ekonomikas virzītājspēki.

8.3. PANTS

Nodarbinātība un sociālie jautājumi

1. Puses atzīst, ka nodarbinātības un sociālās politikas centrā vajadzētu būt dzīves līmeņa uzlabošanai, kvalitatīvu darbvietu radīšanai un pienācīgas kvalitātes nodarbinātības veicināšanai.

2. Puses ievēro un veicina pamatprincipus un tiesības darbā, kuras izklāstītas Starptautiskās Darba organizācijas (turpmāk “SDO”) Deklarācijā par pamatprincipiem un pamattiesībām darbā, kas pieņemta Starptautiskajā Darba konferencē 1998. gada 18. jūnijā Ženēvā, un atbilstošajās SDO konvencijās, kurām Puses ir pievienojušās.

3. Puses uzlabo sadarbību nodarbinātības, sociālā dialoga un sociālo lietu jomā un veicina informācijas apmaiņu par nodarbinātību, veselības aizsardzību un drošību darbā, darba jautājumiem un sociālo aizsardzību.

8.4. PANTS

Eksponenciālas tehnoloģiskās pārmaiņas

Puses apmainās ar gūto pieredzi un paraugpraksi, lai efektīvi un visaptveroši risinātu eksponenciālo tehnoloģisko pārmaiņu un automatizācijas sekas un tās ietekmi uz IAM pilnīgu īstenošanu.

8.5. PANTS

Sociālā kohēzija un iekļaušana

Puses sadarbojas, lai uzlabotu sociālo kohēziju, samazinot visu veidu nabadzību, nevienlīdzību un sociālo atstumtību nolūkā sasniegt IAM visā pasaulē un veicināt taisnīgu globalizāciju, pilnīgu nodarbinātību un pienācīgas kvalitātes nodarbinātību visiem vīriešiem un sievietēm, tostarp:

- a) stiprinot sociālās aizsardzības sistēmas;

- b) veicinot vienlīdzīgu piekļuvi un nediskriminēšanu sociālajā politikā;
- c) sekmējot inovāciju, lai risinātu sociālās problēmas, apmainoties ar informāciju par paraugpraksi, un veicinot dialogu un pētniecību šajā jomā; un
- d) veicinot sociālās ekonomikas solidaritāti iekļautības un nabadzības apkarošanas vārdā.

8.6. PANTS

Veselība

1. Puses sadarbojas sabiedrības veselības jomā, tostarp profilakses un veselības veicināšanas jomā, lai paaugstinātu sabiedrības veselības drošības līmeni un veicinātu vispārēju veselības apdrošināšanu.
2. Šāda sadarbība var ietvert šādas darbības:
 - a) apmainīties ar informāciju un sadarboties savstarpēju interešu jautājumos;
 - b) veicināt starptautisko veselības nolīgumu īstenošanu; un
 - c) sekmēt apmaiņas, stipendiju un mācību programmas 1. punktā minētajās jomās.

8.7. PANTS

Tūrisms

1. Puses sadarbojas tūrisma jomā. Šādas sadarbības galvenais mērķis ir uzlabot informācijas un paraugprakses apmaiņu, lai nodrošinātu līdzsvarotu un ilgtspējīgu tūrisma attīstību un atbalstītu darbvietu radīšanu un ekonomikas attīstību.
2. Šāda sadarbība koncentrējas uz šādiem aspektiem:
 - a) aizsargāt un, cik vien iespējams, palielināt dabas un kultūras mantojuma potenciālu;
 - b) piekopt praksi, kas veicina atbildīgu tūrismu un cieņu pret vietējām kopienām;
 - c) apmainīties ar informāciju un paraugpraksi par darbībām prasmju un kompetenču uzlabošanai tūrisma nozarē;
 - d) sekmēt informācijas apmaiņu un sadarbību radošajās nozarēs un inovāciju tūrisma nozarē; un
 - e) apmainīties ar paraugpraksi, lai tūrisma nozarē integrētu ilgtspējas principus, jo īpaši bioloģisko daudzveidību.

9. NODAĻA

PĒTNIECĪBA, INOVĀCIJA UN DIGITĀLĀ EKONOMIKA

9.1. PANTS

Pētniecība un inovācija

1. Puses sadarbojas zinātniskās pētniecības, tehnoloģiju attīstības un inovācijas jomā, pamatojoties uz savstarpējām interesēm un labumu un saskaņā ar saviem attiecīgajiem tiesību aktiem. Šādas sadarbības mērķis ir veicināt ilgtspējīgu attīstību, risināt globālas sabiedrības problēmas, sasniegt zinātnisko izcilību, uzlabot reģionālo konkurētspēju, kā arī stiprināt Pušu attiecības, veidojot ilgstošas partnerības. Puses veicina politikas dialogu divpusējā un reģionālā līmenī un savstarpēji papildinošā veidā izmanto savus dažādos instrumentus, tostarp nolīgumus par zinātnisko un tehnoloģisko sadarbību.

2. Puses cenšas:

- a) uzlabot apstākļus pētnieku, zinātnieku, ekspertu, studentu un uzņēmēju mobilitātei un materiālu un aprīkojuma pārvietošanai pāri robežām;

- b) veicināt savstarpēju piekļuvi otras puses zinātnes, tehnoloģijas un inovācijas (turpmāk “ZTI”) programmām, pētniecības infrastruktūrām un iekārtām, publikācijām un zinātniskajiem datiem;
- c) palielināt sadarbību pirmsnormatīvās pētniecības un standartizācijas jomā; un
- d) sekmēt vienotus principus, lai pētniecības un inovācijas projektos panāktu pienācīgu un efektīvu intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzības un īstenošanas līmeni.

3. Puses veicina turpmāk minētos pasākumus, kas jāveic valdības organizācijām, publiskiem un privātiem pētniecības centriem, augstākās izglītības iestādēm, inovācijas aģentūrām un tīkliem un citām ieinteresētajām personām, tostarp MVU:

- a) kopīgas iniciatīvas, ar ko palielina informētību par zinātni, tehnoloģiju, inovāciju un spēju veidošanas programmām un iespējām piedalīties otras Puses programmās;
- b) kopīgas sanāksmes un darbsemināri, kuru mērķis ir apmainīties ar informāciju, paraugpraksi un apzināt kopīgas pētniecības jomas;
- c) kopīgas pētniecības darbības savstarpēju interešu jomās;
- d) savstarpēji atzīts zinātniskās sadarbības izvērtējums un novērtējums, kā arī attiecīgo rezultātu izplatīšana.

9.2. PANTS

Digitālā ekonomika

1. Puses atzīst, ka informācijas un komunikācijas tehnoloģijas (turpmāk “IKT”) ir svarīgi mūsdienu dzīves elementi un tām ir būtiska nozīme informācijas un zināšanu stiprināšanā sabiedrībā, lai veicinātu ekonomisko, izglītības un sociālo attīstību. Puses apmainās ar viedokļiem par savu attiecīgo politiku šajā jomā.
2. Šāda sadarbība var ietvert šādas darbības:
 - a) apmainīties ar viedokļiem par dažādiem digitālā vienotā tirgus politikas aspektiem, jo īpaši par elektronisko sakaru politiku un regulējumu, tostarp par piekļuvi platjoslas pakalpojumiem, privātuma un personas datu aizsardzību, e-pārvaldi, atvērtu pārvaldību, atvērtajiem datiem, interneta drošību, e-veselību un regulatīvo iestāžu neatkarību;
 - b) veicināt IKT kā līdzekļus ekonomiskās, sociālās un kultūras attīstības, sociālās un digitālās iekļaušanas un kultūras daudzveidības veicināšanai, uzsverot uzņēmējdarbības garu un līdzdalīgu kopdarbu, kā arī veicinot savienojamību skolās un attīstot pētniecības un akadēmiskos tīklus;
 - c) attīstīt pētniecības tīklu, skaitļošanas un zinātnisko datu infrastruktūru un pakalpojumu savienojamību un sadarbību, tostarp reģionālā kontekstā;

- d) sadarboties e-pārvaldes un uzticamības pakalpojumu jomā, piemēram, elektroniskā paraksta un elektroniskās identifikācijas (eID) jomā, galveno uzmanību pievēršot politikas principu, informācijas un paraugprakses apmaiņai par IKT izmantošanu, lai modernizētu valsts pārvaldi, veicinātu augstas kvalitātes sabiedriskos pakalpojumus, uzlabotu organizatorisko efektivitāti un publisko resursu pārredzamu pārvaldību;
- e) apmainīties ar informāciju par standartiem, atbilstības novērtējumu un tipa apstiprinājumu; un
- f) sekmēt speciālistu, jo īpaši jauno speciālistu, apmaiņu un mācības.